

Xavier Barral

Quadern d'art

Tàpies, a punt de complir 84 anys, torna a estar d'actualitat amb la publicació d'un llibre de poemes basats en la seva obra

Celebrem Tàpies

El 13 de desembre Tàpies complirà 84 anys i ara acaba de sortir editat un llibre de la més pura bibliofília cultural i artística, amb poemes de Jordi Carrió, pròleg de Feliu Formosa, dissenyat per Enric Satué i promogut per Marc Cuixart. El volum es va presentar a la Fundació Tàpies el passat 5 de novembre.

En aquest homenatge anticipat a Tàpies em vull centrar en dos aspectes: els llibres i la llibertat. L'amor als llibres a Tàpies ja li ve de ben petit; el seu avi tenia una llibreria a la plaça de la Catedral de Barcelona, on el futur pintor va viure moltes anècdotes. "De petit, el meu pare durant una època va fer d'editor. Era advocat i no s'hi dedicava del tot, va voler seguir la tradició del meu avi. Vaig ajudar el meu pare en la presentació d'alguns llibres, vaig fer alguns dibuixos en algunes portades".

Els llibres es relacionen amb Tàpies de moltes maneres: n'ha llegit moltíssims; també n'ha escrit, sobre ell i sobre la seva obra i sobre l'art en general (*La pràctica de l'art*, 1970; *La realitat com a art*, 1982); n'ha il·lustrat, amb Brossa o amb d'altres poetes; n'ha col·leccionat i n'ha integrat en les seves obres (*Rentamans i llibres*, 1987; *Llibre i coberts*, 1996). Per Tàpies, un llibre no és només un element de lectura sinó que alhora té un sentit estètic en si mateix. Ell ha unit les dues arts, poesia i pintura, i s'ha format sobretot gràcies a la lectura i durant un temps a través dels llibres que arribaven d'Europa clandestinament i aquesta era gairebé l'única manera de conèixer el que realment estava passant al món. Aquells anys 50 són claus en

Un somrient Antoni Tàpies en l'acte de presentació del llibre de poemes de Jordi Carrió el passat 5 de novembre ■ M. ROSÉS-MURTRA

l'obra de Tàpies: "Quan ho vivia no me n'adonava, però els investigadors de la meua obra m'han fet veure que la meitat de la dècada dels 50 va ser decisiva perquè va ser quan vaig trobar un vocabulari més personal [...]. Estava obcecat per trobar-me i per trobar una manera de comunicar-me amb el públic". La poesia és el seu gènere per excel·lència i ell sempre ho ha afirmat: "La meua preferència és per la poesia, la qual està molt lligada a la llengua d'origen".

Tota l'obra d'Antoni Tàpies és un crit a la llibertat, una eina per aconseguir-la i per lluitar contra la repressió

La llibertat és allò que ha portat sempre Tàpies cap a un impuls ètic i un compromís cívic. Tota la seva obra és un crit a la llibertat, és una eina per aconseguir-la i per lluitar contra la repressió. Això es pot aplicar tant a la pintura com a l'escultura o el dibuix i potser encara més explícitament als cartells. En aquest tipus de producció tapiana la reivindicació és sovint més explícita, ja que es refereix directament al fet que condemna o que celebra; com en aquell cartell del 1974 en

el qual apareix la paraula *assassins*. Tal com va fer el 1974, Tàpies ha ajudat Eliseu Climent i ha donat una obra per afrontar la sanció de 300.000 € imposada pel govern valencià a Acció Cultural del País Valencià arran de la prohibició de l'emissió de TV3 al País Valencià.

I als seus 84 anys, Tàpies continua creant tant a Campins com a Barcelona. I Tàpies continua present. La universalitat de Tàpies no té límits.

Poemes per a l'artista

■ El 13 de desembre del 2003, quan Tàpies feia els 80 anys, Jordi Carrió li dedicava la primera versió dels poemes que avui han vist la llum. Set poemes a Tàpies que tenen la sort d'existir; els podem llegir; els mots es transformen amb l'observació de l'obra d'Antoni Tàpies i ens hi condueixen directament.

De la universalitat de l'obra de Tàpies ha sorgit la idea de traduir els set poemes a set idiomes: cinc d'occidentals als quals s'ha afegit l'homenatge a l'Orient, a la cultura zen, amb la traducció japonesa i el reconeixement a l'extraordinària cultura àrab amb una versió en aquell idioma. Calia visualitzar i

formalitzar el llibre. D'això se n'ha encarregat el dissenyador Enric Satué, amant de la tipografia i incondicional de l'obra de Tàpies. El resultat són lletres Trade Gothic blanques sobre el fons negre i un 7 convertit en T mitjançant una cabriola tipogràfica tan sols a l'abast de qui coneix l'art amagat en les lletres. El mestre també hi ha volgut ser i el llibre incorpora un gravat d'Antoni Tàpies.

"Sols la Terra és destí", diu el poeta, que observa l'obra i en pren inspiració: "Zero no és u", "amor, a mort, al menys i al més". Sobretot quan observa "La matèria dels ulls", on la ratlla creuada és el camí amb paranys i el bastó és el bastó

'La matèria dels ulls', obra d'Antoni Tàpies ■ ANTONI TÀPIES

del cec. La contemplació del mur és allò que ens ha ensenyat Tàpies a tots. I Carrió ho explica: "Amb quatre sagetes alces el nom llibertat". Són tots poemes que neixen de la contemplació de les obres de Tàpies; alguns fins i tot porten el mateix títol que les obres.

Com Antoni Llena, Carrió pensa que el poder d'atracció de l'obra de Tàpies és un misteri. La contemplació de l'obra de Tàpies es tradueix en una experiència vital que ara apareix amb blanc sobre negre en aquest llibre objecte d'aniversari. No és casual que un Cuixart hagi promogut aquesta encesa proclamació poètica de Tàpies: era l'hora de la reconciliació.

Antoni Tàpies: una admiració, un homenatge

Jordi Carrió i Marc Cuixart.

L'admiració del poeta Jordi Carrió per l'obra i la figura d'Antoni Tàpies ja fa molt temps que dura. Quan el pintor va fer vuitanta anys, Carrió va voler retre-li un tribut: set poemes escrits a partir d'algunes de les obres més emblemàtiques de l'artista. Ara aquells poemes d'homenatge han aparegut en forma de llibre, cosa que ha estat possible gràcies, en bona mesura, a l'empenta editorial de Marc Cuixart. El títol del llibre és '7 poemes a Tàpies'.

Una admiració fecunda. Fa cosa d'uns quatre anys, quan Antoni Tàpies en va fer exactament vuitanta, el poeta Jordi Carrió va decidir de fer-li un homenatge particular, amb correspondència a la profunda admiració que sempre ha sentit per l'home i la seva obra. Aquell homenatge d'aniversari consistia en set poemes que Carrió va escriure

a partir de l'obra de Tàpies. Al cap de quatre anys, i després d'haver-los continuat treballant de forma intensa durant tot aquest temps, els set poemes de Carrió han acabat prenent forma de llibre, cosa que és d'alguna manera perfectament natural i lògica si tenim en compte la indeslligible relació que Antoni Tàpies i tota la seva obra han tingut sempre amb la literatura, una

relació que va des de la petjada que la lectura ha deixat en Tàpies (la influència de la filosofia oriental, l'influx de la poesia) fins a les diverses incursions que ha fet dins el món del llibre (les col·laboracions amb Joan Brossa), passant evidentment per la fascinació que el pintor ha demostrat sempre pels llibres com a objecte, que apareixen o que han estat referits en tants dels seus quadres.

Però, per tal d'acabar convertint-se finalment en un llibre, els poemes i l'admiració que sent Jordi Carrió per Tàpies abans hagueren de confluir amb la mateixa admiració per part d'algunes altres persones: la de Marc Cuixart, que ha estat qui ha promogut i editat el llibre; la d'Enric Satué, que s'ha encarregat del disseny; i la d'un altre poeta, Feliu Formosa, que n'ha escrit el pròleg. El resultat ha estat, doncs, el llibre —de luxe— *7 poemes a Tàpies*, en el qual ha volgut col·laborar l'artista i tot, que hi ha afegit un gravat creat expressament per a l'edició. A més a més, tal com ens expliquen els responsables, perquè el llibre acabés de tenir el caràcter universal que sempre i constitutivament ha format part de l'obra de Tàpies, acompanyant la versió original catalana de tots els poemes, hi ha també les traduccions a set idiomes estrangers: l'alemany, l'anglès, l'àrab, el castellà, el francès, l'italià i el japonès.

Els orígens i la intenció de l'obra.

La idea embrionària del llibre va sorgir de Marc Cuixart, que, segons que explica, va quedar entusiasmat amb els versos de Carrió quan aquest li'n va mostrar les primeres versions. Des d'aquell moment, Cuixart "va veure clar que calia fer-ne alguna cosa". Primer de tot, varen mostrar un esbós del projecte al pintor, que es va anar engrescant fins al punt de decidir de col·laborar-hi directament. I així fou, diu Cuixart, com allò que havia de ser una obra senzilla, un homenatge discret a Tàpies, es va acabar convertint